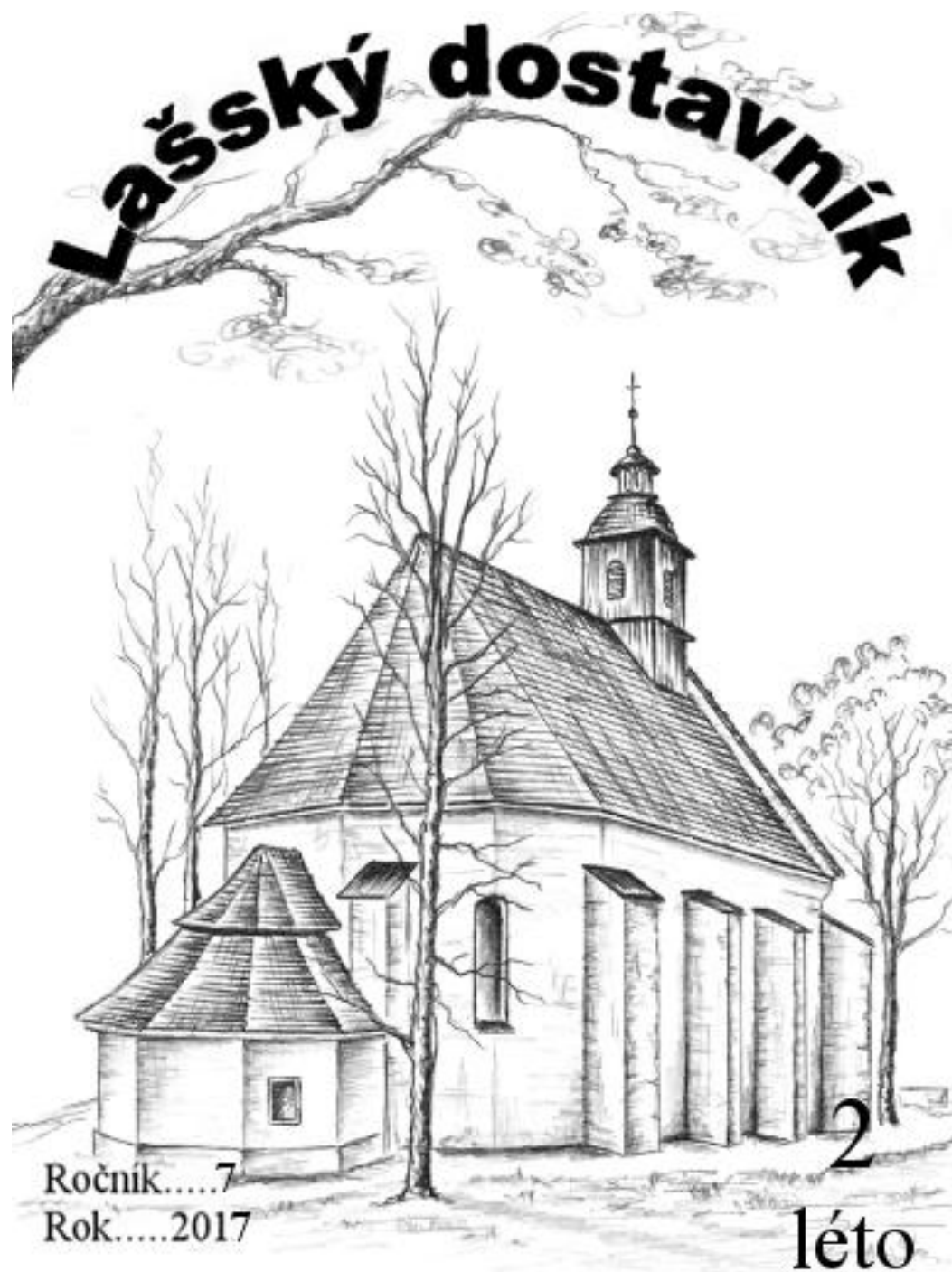






**BESKYDSKÉ INFORMAČNÍ CENTRUM F&M
NABÍZÍ:**



INFORMACE TURISTŮM

PŘEDPRODEJ VSTUPENEK
NA KULTURNÍ A SPORTOVNÍ AKCE

PRODEJ MAP A PRŮVODCŮ

PRODEJ SUVENÝRŮ S TÉMATIKOU BESKYD

LIKÉRY

TRIČKA

TURISTICKÉ ZNÁMKY, ODZNAKY, NÁLEPKY, VIZITKY

TURISTICKÉ DENÍKY

KERAMIKA

poznejte blíže F&M na

visitfm.cz

**Lašský dostavník vychází také díky finančnímu
daru pana senátora Ing. Jiřího Carbola.**



www.beskydskalikerka.cz



Otvírací doba:

pondělí - pátek 15,30 – 22,00 h

sobota 14 – 23 h

neděle 14 – 22 h



www.goldovopekarstvi.cz

Úvodník (Z. V. Krulikovský)	3
Jak to všechno začalo (Z. V. Krulikovský)	4
Pozvánka na výstavu 30 let Království lašského	8
Slava Lašsku! (R. Žvak)	9
Seznam míst, kde zazněla hymna Lašska	10
Vážení mladí Laši v Praze (K. Sýkora)	12
Poeta ślonski – A. Wawrosz (R. Žvak)	13
Stalo se dávno i nedávno (K. Sýkora)	14
Poděkování předkům (J. Tkáč)	15
Literáti slavili (D. Zápalková)	16
Ponašimu (O. Tlučková)	18
Čestní členové spolku	19
Fotodokumentace.....	20, 21
Vydařená oslava Dne dětí (D. Zápalková)	22
Jalova pycha (F. Pituchová)	24
Seznam míst, kam dáváme Lašský dostavník.....	25
Výstava na Ostravici (J. Červenka)	26
Narozeninový vinš.....	28
Vernisáž 30 let Království lašského (K. Greiner).....	29
Lidová slovesnost v regionu starých Hamer a Bílé (L. Žárská)	30
Já a Petr Bezruč (Vilém Vlk)	32
Sportovní legendy Lašska – F. Valošek (Z. V. Krulikovský)	34
Z receptáře lašského krále	35
Soutěž o odznak.....	36
Kalendárium.....	37

Vážení čtenáři,

tak Medard je za námi, svítilo sluníčko a bylo pěkně vedro, tak máme naději, že bude krásné léto... Jarní počasí celkem zlobilo, zdálo se, že teplo nikdy nebude. Nam však štěstí přálo, nejen na výšlapech. Velikonoční jarmark na Frýdeckém zámku se vydařil, naše vystoupení se líbilo. V Praze 22. dubna bylo Lašské jaro prvně v Radegastovně Perón velmi úspěšné. Také 30. dubna, kdy jsme pomáhali s otevřením restaurace v Hodoňovicích (Lašský sport klub), stavěním máje i rejem čarodějnic. Prvního máje bylo na Pustevnách i u Radegasta až neuvěřitelně krásně. V Krmelíně na kopci se sice při našem vystoupení 7. května honily černé mraky, ale druhý den na Kozinci bylo opět nádherně. V sobotu 27. května jsme rozdělili síly – já jsem se s malým doprovodem zúčastnil Dne vína v Bořeticích na slunném jihu Moravy, ostatní družina kácela máj, také v příznivých podmínkách, opět v Hodoňovicích. Ve čtvrtek 8. června jsme absolvovali vernisáž výstavy 30 let lašského království ve Frýdku na nádvoří zámku, akce i výstava měla velmi pozitivní ohlas. V létě nás čekají nejen zajímavé výšlapy, ale i vystoupení pod širým nebem. Doufejme, že nám bude dál přáno, že všechno dobře dopadne.

Všem turistům dáváme na vědomí, že jsme termín uzávěrky odznaku Moravskoslezské Lašsko prodloužili o dva roky - až do **31. 8. 2017!**

Naše letní vydání dostavníku vychází s tradičním obsahem: lidová tvořivost v nářečí z moravské i slezské strany Lašska, články o legendách a osobnostech regionu, o prehistorii Království lašského, básničky aj. Podařilo se nám získat finanční příspěvek z podniku Hyundai, tak můžeme opět pořádit tisíc výtisků. Také nám zůstala věrná paní **Ing. Eva Richtrová** a nově nás na jaře podpořil senátor **Ing. Jiří Carbol**.

Na koho se dostavník nedostane – může si ho stáhnout z našich stránek - www.lassko.eu.

Tam také bývá upřesnění našich kulturních i turistických akcí.

Zdeněk Vilém Krulikovský

Lašský dostavník

vychází čtvrtletně - vydává kulturně vlastivědné sdružení Království lašské. Každý autor odpovídá za obsah svého příspěvku. Redakční rada si vyhrazuje právo na výběr a krácení zaslaných prací. Posílejte je e-mailem v elektronické podobě, formát MS Word, písmo Times New Roman, velikost písma - 11 bodů, odstavec - tři úhozy zleva, bez mezer mezi odstavci:

lasskykral@centrum.cz

Redakce: Zdeněk Vilém Krulikovský, Radana Šatánková, Dajana Zápalková, Boris Zvada.

Technická spolupráce: Michaela Mikeira Krulikovská

Jak to všechno začalo

1945: Rodičům Janovi a Ludmile Krulíkovským se 3. srpna narodil synek Zdeněk, druhým jménem Vilém, nejmladší ze čtyř dětí, třetí a nejmladší syn. Rodokmen obou rodičů je ryze lašský – minimálně do 17. století...

Prync Hukvald

1964: Tohoto roku jsem začal zpívat v národopisném lašském souboru Ostravica (původně Ondráš) ve Frýdku- Místku. Jednou hodně pozdě večer (skoro v noci) jsem potkal u Mistečáka staríka, kterému přezdívali Prync Hukvald. Spletl si cestu do Chlebovic, po které chodíval i v devadesátí letech pěšmo domů. Navedl jsem ho přes Olešnou k Zelinkovicím, odtamtud už trefil. Cestou jsme si povídali, on byl potěšen, že jsem ho oslovil pane Prync... Popřál mi šumnu nevěstu a prohlásil, že já budu jednou po něm Prync Hukvald (popsáno v nářečí v povídce v knize Lašsko)... Hukvaldy byly vždy mým milovaným místem, jezdili jsme tam často s našima, později s kamarády. Přitahovalo mne Janáčkovu hudební Lašsko, v hukvaldské oboře v amfiteátru v roce 1961 jsem prvně viděl a slyšel naživo zpěvohru. Byl to Jakobín Antonína Dvořáka. Představení mě přímo uneslo, věděl jsem najisto, co chci v životě dělat – ZPÍVAT! Nechal jsem si tehdy ujet (zaplacený) autobus do Místku, a šel jsem pěšky sám přes Palkovské hůrky domů. Byl jsem plný dojmů, zpěvoval jsem si a snil, že budu pěvcem... Intenzivněji jsem chodil na hodiny zpěvu, posiloval jsem mužský pěvecký sbor Smetana, v roce 1964 mne přijali na Státní konzervatoř v Ostravě – obor sólový zpěv. Nejraději jsem však zpíval písničky lidové – i proto ta Ostravica.

Prvně králem

1965: Byl červen, na Hukvaldech probíhalo opět Janáčkovu hudební Lašsko. S dvěma kamarády jsme se vypravili na divadelní představení, to už jsem si plně uvědomoval své lašství, svou identitu. Zamířili jsme do Červenky (Hospoda pod hradem, nyní Janáčkova), kde jsem kamarádům vykládal svůj příběh s Pryncem Hukvald. „Co prync, králem budeš, vyhlásíme Lašské království!“ zvolal náraz Ferda a Jenda mu přizvukoval. Hukvaldské pivo vykonalo své, hned jsem se této myšlenky ujal a začal rozdělovat ministerská křesla: Ferdu jsem ustanovil ministrem financí (vždycky byl při penězích), Jana ministrem obrany – pro jeho silné svaly... A jak tak hlučíme, najednou se zvedlo několik chlapů, místních štamgastů, a vážným krokem mířilo k našemu stolu.

Kalendárium lašských akcí - léto 2017

1. července (sobota): V 10 hodin zahájení výstavy výtvarné tvorby u Freuda na Ostravici

1. července (sobota): V 18 hodin představení folklorního muzikálu KUBO na Hukvaldech

2. července (neděle): Vlastivědný výšlap k prameni Ráztoky. Vlakem v 8,35 z Frýdku do st. Hnojník, pak přes Komorní Lhotku k prameni, na Ropičku, po zelené a žluté značce na Godulu a zpět do Komorní Lhotky

5. července (středa): Výšlap na Bílý kříž – Cyrilometodějská pouť. Setkání českých a slovenských turistů. Autobusem č. 18 do st. Visalaje (v 7,58 z FM)

12. srpna (sobota): „Baškohrátky“ – přehrada Baška

20. srpna (neděle): Vlastivědný výšlap k prameni Bystrého. Vlakem z Frýdku v 8,31 st. do Kunčice p. O., pak přes Maralák (po zelené zn.) k prameni

23. srpna (středa): Vernisáž výstavy 30 let Království lašského v Raškovících v 17 hodin

26. srpna (sobota): „Velká Doberská“ - slavnost v Dobré, vystoupení lašského krále a Odualajne bandu (v 16,20 hodin)
„Gulášfest“ na přehradě v Bašce

2. září (sobota): Obecní slavnost v Paskově, průvod obcí (lašský král a jeho družina)

9. září (sobota): 10. lašské slavnosti v Sedlištích na Bezručově vyhlídce (od 15 hodin)

10. září (neděle): Bezručův výplaz na Lysou horu – vlastivědný výšlap k prameni Satiny
Pouť (odpust) v Hodoňovicích

15. září (pátek): 30. výročí vzniku Království lašského

24. září (neděle): Pouť v Kunčičkách u Ostravy – účast krále a družiny

28. září (čtvrtek): Horolezecký výplaz na K1 - Krmelín

Termín uzávěrky soutěže o získání odznaku

"Království lašské" odložen o 2 roky!

Kulturně-vlastivědné sdružení "Království lašské" vyhlásilo soutěž o získání turistického odznaku. Úkolem soutěžících je nejpozději **do 31. srpna 2017** navštívit 28 vybraných míst našeho regionu a získat potvrzení - razítko, vstupenku, nebo opsat potřebný údaj. Záznamníky jsou k dostání (v ceně 30 Kč) v informačních centrech v Brušperku, v Kopřivnici, ve Štamberku, na Slezskostravském hradě, v Muzeu Novojičínska (zámek v Novém Jičíně), Muzeum Sigmunda Freuda v Příboře, v zámku v Klimkovicích, v Kuníně, v Hodslavicích (Rodný domek F. Palackého), v Metylovicích (Muzeum Kožané město) a také u našich sponzorů: v restauraci Lašská jizba v Sedlístích, v prodejně Beskydské likérky ve Starém Městě u Frýdku, v hospůdce U bobra v Raškovcích, v hostinci Ondráš v Janovicích, v hospodě Pod Borovou v Malenovicích, v hostinci U Čendy a v Lašském ZOO v Hodoňovicích, v Informačním centru v Čeladné, v Hospůdce Kohutka ve Vyšních Lhotách, v restauraci hotelu Lašská Chalupa v Kunčicích p. O. aj.



Po splnění podmínek doručíte záznamník (osobně nebo poštou) na adresu: Království lašské o. s., Skalice 6, 738 01 Frýdek-Místek (tel.: 724 140 705) a obdržíte pak zmíněný odznak zdarma. Prvních 50 účastníků bude odměněno zvláštní premií - suvenýrem od sponzorů. V ceně záznamníku je i poštovné.

Ztuhla mi v žilách krev, ale vše se v dobré obrátilo – objevil se jednomu z nich v rukou tácek plný velkých štamprlí a chlapi zvolali: „Ať žije náš král, na naše Lašské království!“ Nastalo ještě hlučnější veselí, které mělo za následek, že nám ujel poslední autobus, tak jsme šli do Místku pěšky...

Na tuto událost jsem ve svých knihách a článcích zapomněl, upozornil mě na ni až v roce 2010 po přečtení knihy Lašsko přímý účastník Jenda Moris.

V Ostravici jsem však přestal účinkovat, metodik souboru měl řeči, že písničky zpívám nestylově, že se musejí víc ryčet (řvát). Když jsem s nimi naposledy vystupoval (byla to nějaká přehlídka ve frýdecké sokolovně), odzpíval jsem „Přešel Ondraš přes dědinu“ a šel se převlíknout. Tehdy mi gratulovali nejen členové PSMU (Pěvecké sdružení moravských učitelů), ale také autorka písničky paní **Božena Peterková**. Začala mě objímat se slovy: „Synečku, moc ti gratuluju, to bylo moc šumné! Konečně **sem tu moju písničku slyšela zazpívat tak, jak sem se to představovala!**“ V tom jsem si povšimnul, že u nás stojí také onen metodik. „Měla byste to říct tady tomu panovi, paní Peterková!“ Onen pan však zmizel „jako cukrář“...

Leoš Janáček

1968: Na jaře tohoto roku, kdy všechno dýchalo novou nadějí, chystali v ostravském divadle Janáčkovu Její pastorkyňu. Janáček byl v té době velmi v kurzu – u nás a hlavně ve světě. Spolužáci často vedli diskuze na téma „...rozumíš Janáčkoví?“ Kromě Ukvalské lidové poesie jsem Janáčka moc neznal, tak jsem raději mlčel. Když jsem absolvoval první generálku na Její pastorkyňu, tehdy jsem Janáčkově tvorbě zcela propadl! V jeho hudbě zaznívaly nejen překrásné melodie Moravského Slovácka, ale přes nářekovou mluvu a celý scénický kolorit jsem naslouchal i rodnému Lašsku... V předehře jsem dokonce slyšel (a viděl!) hukvaldskou oboru, potok za ní, kde jsem rád pobýval. Jaké bylo mé překvapení, když jsem později zjistil, že právě tam Leoš Janáček při komponování sedával...

Naděje jara však ukončil smutný srpen, příliv vojáků z východu mě naváděl na myšlenku, že jsou nějakí jiní, než my. „To že jsou Slované?“ Neměl jsem však na mysli asijské typy z dálného východu. Čím dál víc jsem se zajímal o náš původ, nás Čechoslováků a hlavně Lachů – původních obyvatel našeho kraje.

Laši ke mně!

1971 - 73: To jsem kroutil vojnu v Armádním uměleckém souboru VN v Praze. Tam jsem si uvědomil pravdivost slov Vladimíra Menšíka: „Každý Moravák by měl pár let pobýt v Praze (v Čechách), aby si vážil rodné hroudy...“ Avšak ještě víc to platí o nás o Laších-Ostravacích, jak nám říkali. Ať už jsme ze slezské či moravské strany regionu. Začali jsme se přirozeně sdružovat, protože furt proti nám něco měli. Nejen spolubojovníci z Prahy, ale i ze západu Čech. Ve skutečnosti nám záviděli, většinu umělecky významných postav jsme zaujímalí my. Ať už to byli dirigenti Vladimír Válek, Stanislav Macura, Ivan Pařík, přední muzikanti v symfonickém i jazzovém orchestru, zpěváci aj. Začal jsem opět přemýšlet, v čem jsme jiní, snad máme v žilách krev Avarů či Sarmatů (jsme divočejší „z horkých vajec“ – to také o nás říkali), Germánů (jsme důslednější, vytrvalejší), nebo snad Keltů (prvky v lidové hudbě a v mentalitě). V každém případě upřímnější, nechodíme daleko pro slovo, někdy tvrdší, ale nebereme to nijak negativně... Tehdy opět mi naskakovaly myšlenky o lašském království (podporované mým bojovým druhem, hudebním géniem Jirkou Bulísem. Ač rodem z Čech, tak se cítil Moravákem a s Lachy velmi sympatizoval). Tak se stalo, že při rozlučce s AUSEm došlo U tří lilí na Pohořelci k zvolání: „Laši, ke mně!“

Laši v Krušnohoří

1974 – 82: Scénář z Prahy se opakoval: v Krušnohorském divadle v Teplicích nás Lachů bylo také hodně. Sólisté, členové sboru, baletu i orchestru. Láďa Machek, vynikající muzikant (roduvěrný Lach z Místku), na poznámky od některých kolegů „...co vlastně jsme – Šlonzáci, Poláci, či co...“ reagoval bouřlivě: „Laši, Janáčkovci!“ V debatním klubu o historii mne oslovil dr. Zahradka, který byl odborník na etnografii v dějinných souvislostech: „Pust' se do Lachů, to je zajímavé téma, pole neorané!“ Následně mi věnoval knihu dr. Lubomíra Niederleho „Slovanské starožitnosti“ s červeně potrženou větou: „Původ Lachů je opředen záhadou...“

V Těšínském kraji

1982 – 85: Přijal jsem angažmá v Těšínském divadle, kde hledali zpěváka (a slibovali byt) pro chystané zpěvohry (Perly panny Serafiny, Limonádový Joe aj.). Těšil jsem se do rodného kraje, kde budu konečně vystupovat před naším publikem – v Těšíně, v Místku, v Brušperku, ve Frenštátě, Trinci a jinde.

Z receptáře lašského krále

Leto je zas tu, tuž zasej cosik letniho. Mame za zahradce či v květinaču plno fajnich zelinek, huby už rostu skorem pod okna-mi (aspoň u mě ve Skalici), hlivu či žampiony maju v obchodě. Něsky to budu recepty ni enem od lašského krále, ale aji od kra-lovny...

Skalicka zelinkova polivka

1 lyžku a 1 lyžičku masla, 2 lyžky hladke muky, trochu mlika, 1 mrkvu, sul, pepř, hrst' zelinek (kere zrovna matě – pažitku, čers-tvu dobromysel, libešek, petrušku aj.), voda.

Z lyžky masla a muky zrobime zasmažku (světlu). Zalijem zimnu vodu, rozmišame a vařyme na mirnym ohňu asik pul hodiny. Na lyžič-ce masla orestujem na drobunko nakrate zelinky, přydame do polivky, zjemnime mlikem. Možno podavat' s osmaženym nakratym rohlíkem.

Lašsky hubovy smotek

Krkovičku z prasaťa (vykoštěnu) nakratu na 2 centimetry tluste platy, huby (směs), cebulu, sadlo, hořticu, sul, pepř, tymian, kmin.

Platy naklepem na tenko, okraje nařežem ať se někrut'a, posolime, popeřime a po jedne straně potřem hořticu. Na sadle osmahněm drob-no nakratu cebulu, na ňu dame nakrate huby, trochu osolime, přydame drceny kmin a špetku tymiana, dusime 10 minut. Huby potom třa dať na platy masa, smotať niťu, vložit' do menší sadlem vymastěne brutfa-ně a pect' v trubě až je maso mjeke.

Podavame s novymi kobzolkami.

Skalicky gulajš u hubami

Kilo plecka z prasaťa, hrnek hub (hliva, dobry je aji choroš šu-pinaty, ale enem mlade plodnice), 2 větši cebule, 3 bile papryky, 2 rajske jabka, sadlo, 1 lyžka škrobu, lyžka mlete sladke papryky, drceny kmin, tymian, par stružkvu česneka, dobromysl, voda.

Na sadle do zlatova osmahněm drobno nakratu cebulu, přydame na kostky nakrate maso a utřeny česnek, osmahněm až pusti šťavu, potem osolime, opepřyme, vydusime na tuk, přydame nakrate huby, bilu pa-pryku, tymian, kmin, podlejem a přydame sladku papryku. Dusime až je maso mjeke, nakoněc drobno pokrate rajčata, zahustime škrobem rozmišanym v trošce zimne vody, nechame projit' varem a je to hoto-ve. Eště to chce nakratu čerstvu (či sušenu) dobromysl, nale ať se ně-vařý! Gujajš je fajny s vařenymi těstovinami – kolinkami.

Tuž, jak pravim – ať vam šmakuje!

Sportovní legendy Lašska – František Valošek

František Valošek se narodil 12. července 1937 ve Frýdku. Vyučil se v Děčíně u Československé labsko-oderské plavby lodníkem. Osud mu však předurčil kariéru jinou: stal se úspěšným fotbalistou. Novináři o něm psávali jako o „námořníku na křídle“, který svoji sportovní dráhu v roce 1957 začal na levém křídle tehdy divizního Slezanu Frýdek-Místek, pak v Dukle Olomouc. V roce 1959 už to byla I. liga – za ostravský Baník. Až do roku 1966 dal v Baníku 54 gólů, byl člen stříbrného týmu na OH v Tokiu, dva roky hrál za reprezentační áčko. Letos 11. dubna vstoupil v Ostravě do síně slávy.

Jako sotva patnáctiletý kluk jsem jezdil do Ostravy fandit Baníku a také Frantovi (jak jsme Valoškovi důvěrně říkali). Nebyla to jen naše parta kluků, ale celý mohutný houf fandů z Frýdku-Místku. Když Franta v Baníku začínal, útočné hvězdy tehdy zvaného „Ostravského brankostroje“ na něj moc nehrály. Stadionem začalo skandování nás fandů z Frýdku-Místku: „Hrejte na Valoška!“ Za chvíli už takto burácel celý stadion. Nebylo divu, František Valošek byl opravdu „miláček publika“. Když pak dostal „do běhu“ centr (třeba od Tomáše Pospíchal) – bylo se soupeřovou brankou zle! Také jeho rány levačkou přímo z voleje byly pověstné.

Jednou se Baníku (hrál s Trnavou) nedařilo stále dát branku. Blížil se konec zápasu, fandové již začali opouštět Bazaly, včetně mých kamarádů, kteří spěchali k vlaku. Já jsem však vytrval, protože jsem věřil, že Franta ještě gól dá. Běžela poslední minuta, Valošek kopal trestný kop – a bylo to tam! Běžel jsem pak na nádraží (dnes Ostrava-střed), když jsem tam určený dorazil, Franta byl obklopen kruhem fanoušků a už oslavoval s nimi vítězství...

Před pár lety jsem se v klubu olympioniků v Ostravě, kde jsem pravidelně zván, seznámil osobně s fotbalovým idolem svého mládí (také jsem se pokoušel fotbal hrát a to stejně na levém křídle). Překvapilo mě, jak je ten usměvavý chlapík ve formě, čilý a stále velmi aktivní. A to mu letos za pár dnů bude 80 let!

Za nás všechny – staré fandy Baníku a roduvěrné Lachy – GRATULUJEME, Františku!!!

Zděna Viluš Krulíkovský, král lašský

Také jsem poznal několik kolegů, kteří se zajímali o historii a původ našeho etnika, setkal jsem se s teorií lašského národa, frýdeckého rodáka dr. Ervína Goje (básníka Ondry Lysohorského).

Marně jsem však pátral po jeho díle, i to básnické v knihovnách chybělo. Narazil jsem tehdy na čerstvě vydanou knihu „Nejnovější dějiny Sovětského svazu“. Pjerestrojka se odrazila i v tomto odvětví – ve vnitřní straně obalu byla mapa území mezi Odrou, Vislou a Moravskou bránou s nápisem „Venedové = LACHOVÉ“! Úvod začínal větou: „Kolébku Slovanů musíme hledat daleko na západ od hranic Sovětského svazu...“ Než-li jsem si stačil opatřit peníze a knihu koupit, byla našimi orgány stažena jak s prodeje, tak s knihoven...

V hanáckém exilu

1985-87: Okolnosti mě vyhnaly do Olomouce, kde měli o můj zpěv velký zájem, v Těšíně se změnilo vedení České scény, zpěvohry zmizely z repertoáru. I tam byla silná lašská enkláva umělců, brzy jsem začal aktivizovat tyto kolegy, řešili jsme fakt, co za tím stojí, že Laško stále někdo vymazává z knih, učebnic, map a vůbec povědomí veřejnosti. S humorným přístupem jsme se v mužské části souboru dělili na Hanáky a Lachy. Ti ostatní nás s úsměvem pozorovali. Na jaře roku 1987 mě oslovil primáš a vedoucí souboru Mánes z Prostějova, zda bych s nimi nechtěl sólově zpívat na národním finále soutěže folklórních souborů, které bude v Třinci. Slyšel mne jednou zpívat lidové písničky v hospodě U Mačáků v Hodolanech, kam jsme po premiéře chodili. Potěšil mne jeho zájem, už jenom proto, že já Lach budu reprezentovat Hanáky. V Třinci jsme měli úspěch, zejména složka hudební. Nejdřív se však opakovala historie – dvě metodičky z KD Prostějov měly do poslední chvíle obavy, abych to já – rodák z Lašska a pěvec z divadla zvládl. Když jsme přišli na vyhodnocení, uvítala mne předsedkyně poroty (rodem z Hané) objetím a se slovy: „To bylo, šohaju krásné, to bylo ono, tak se ty naše písničky mají zpívat...!“ Po návratu do Olomouce se kolegové dozvěděli od primáše o úspěchu. Jeden synek od nás však si neodpustil větu: „Vidíte, Hanáci, vždyť tu ani pořádné zpěváky nemáte, Lach vám musel zachraňovat reputaci!“

Brzy po divadelních prázdninách pak došlo k památné události (15. 9. 1987), kdy se Laši a Lašky dali dohromady a vyhlásili království...

Zděna Viluš Krulíkovský

Pozvánka na výstavu 30 let Království lašského

Letos je tomu 30 let, kdy se v Olomouci, v „hanáckém exilu“, sešlo několik roduvěrných Lachů a Lašek a založili ilegální spolek **Lašská obroda**, 15. 9. 1987 v 18,30 vyhlásili **Lašské království**. **Králem** byl jednohlasně zvolen iniciátor hnutí **Zdeněk Vilám Krulíkovský**, rodák z lašského Místku. Vedla je k tomu potřeba obrodit identitu lašského etnika, která byla v minulosti velmi zamlžována. Věrní odkazu Leoše Janáčka, Ervína Goye, Joži Vochaly a jiných **buntyřův lašských**, pustili se do „boje s větrnými mlýny“, neboť v myslech veřejnosti čas zahnízdil mnoho polopravd a omylů. Sepisují **Codex lachiensis**, vzniká lašská hymna, inspirována písní Hej, Slované. Na sněmu 10. 11. 1988 vyhlásují **Velké Lašsko**, které je na území Česka, Slovenska a Polska. Je to myšlenka spojující, neznající hranic, která Lachům vnutili mocipáni. Král přijímá jméno **Zdeňka Viluše I., řečeny Chrabry**, „bo chrabrosti v časach našich tře...“.

To všechno s nánosem recese, ale s odhodláním a Laškem v srdci. Projekt zahrnuje dokumenty z celého období – jeho proměny od ilegálního spolku, vzniku právního subjektu až k dnešním dnům. Chceme tak seznámit veřejnost s faktem, že Lašsko se čím dále více obrozuje, že znovu žije...!



Výstava probíhá od 8. června do 20. srpna 2017 na Frýdeckém zámku.

Otvírací doba:

úterý, středa, pátek 8.00 – 12.00, 12.30 – 16.00 hodin

čtvrtek 8.00 – 12.00, 12.30 – 17.00 hodin

sobota, neděle, svátek 10.00 – 17.00 hodin

www.muzeumbeskyd.com

Posledním setkáním s ním bylo v únoru 1958, kdy zemřel a jeho pohřební průvod šel z Kostelce na Hané, přes Místek, kde jsme se s ním před místeckou poštou, kde úřadoval v letech 1891 – 1893, naposled rozloučili...

Od této doby jsem stále žil s jeho dílem a to nejen besedami na školách, v klubech, ale i ve filmovém kroužku amatérů, kdy jsem v roce 1970 inicioval soutěž „Beskydský ještěř“ v září k účtě jeho výročí narození a loni již byl 36. ročník. Také jsem vydal 70 autorských svazků, tak zvané „Beskydské monografie“ s různými náměty z jeho života. A nejen to. Jako člen spolku „Bezručův kraj“ jsem v letech 1996 – 2011 inicioval besedy v jeho srubu na Ostravici, vždy s hostem nejvzácnějším jeho bývalou sekretářkou PhDr. Zdenkou Tomáškovou.

Tím jsem ctil jeho odkaz Bezručova kraje pod Beskydami...

Vzpomínal Vilém Vlk



Frýdecký zámek - B. Zvada

(K 150 výročí narození básníka)

Celým mým dlouholetým životem se připomínal život a dílo našeho slezského básníka Petra Bezruče, dnes již jen ve vzpomínkách...

Začalo to v létě 1935, kdy jsem na „Výstavě Bezručova kraje“ v přilehlém parku u Sokolovny ve Frýdku nastoupil jako osmiletý malý skaut držel hlídku na vytvořeném skautském táboru v tomto parčíku. Jednou večer, kdy již odcházeli poslední návštěvníci z výstavy, objevil se u mne staříček pán, který se mě tázal, zda nemám hlad, zda se nebojím a kdo ví co ještě. Já samozřejmě skautsky poučen jsem mlčel. On na to, že když jsem němý, nemá co se mnou mluvit, dal mi ještě korunu a odešel. Z povzdálí mě pozoroval skautský vedoucí, pochválil mě za statečnost na hlídce a řekl, že to byl básník Petr Bezruč. To bylo první setkání...

Když ve válečných letech roku 1942 uzavřeli místecké gymnázium, kde jsem tehdy chodil do tercie, okupačními Němci, našli mi příbuzní textilní školu v Prostějově, kterou jsem absolvoval v letech 1942 – 1944. V té době při mých víkendových toulkách po okolí Prostějova, jsem častokrát potkal z nedalekého Kostelce na Hané Petra Bezruče, který zde trávil „podzim svého života“. Vždy jsem ho slušně pozdravil, ale neodvážil jsem se s ním dát do řeči, ale ve škole v hodinách češtiny jsem musel nejen mluvit „po slezsku“, ale i recitovat básně Petra Bezruče.

Ke třetímu setkání mělo dojít u příležitosti 85 let života básníka v jeho letním sídle ve srubu na Ostravici. Totiž v této době jsem byl redaktorem závodního časopisu „Textilák“, nár. podniku Slezan, kde jsem podal žádost básníku, abychom mohli pojmenovat tento časopis „Bezručův textilák“. Básník s tím souhlasil a tak každé číslo jsem mu zasílal s velkou radostí. Proto v roce 1952, kdy měl 85 let, jsme byli pověřeni podnikem Slezan k jeho návštěvě s gratulací a dary, ale protože básník neměl rád gratulace, zmizel někde do hor, jak nás informovala jeho sekretářka dr. Kadlecová, později Tomášková. Od této doby začala vzájemná korespondence mezi mnou, textiláky a Petrem Bezručem a nejen to, ale zasílali jsme mu „Slezské písně“ k podpisu a on sám je vracel i s připomínkami.

Radek Žvak

Slava! Je to třicet rokov,
co se naraz bez urokov
davno znume laški plemě
rozhodlo tyn kusek země
s šumnym horstvom beskidskim
nazvať lašskym krulevstvim!
Vnuknul jim tyn napad božski
Zdeňa Viluš Krulikovski.
V tym nadšyňu něnadaly
zrobili ho lašskim Kralym!
Od tej chvile každy vi
kaj je laški krulevstvi.
Turysti i z cudzых kraju
naše Laško poznavaju!
Každy vi už bez chyby
kemu patřa Beskydy!
Byťmy všecy Laši tvrdi
na to naše Laško hrdi!
At' kajkověk žijeme,
Lachami ostaněme!
Naše laške pěsně pějme,
tancujmy tance svej země,
učmy naše děti znat'
svoje Laško milovat'!

(po našymu z Těšínskeho Laška)

Seznam míst, kde zazněla hymna Lašska

Baška: Hymna (dále jen H)
BIELSKO-BIALA (PL): H + beseda, H + koncert, průvod městem
Bordovice: H + koncert
Brušperk: H 2x + Ondraš, beseda
Bruzovice: H + pásmo
BUGAJ (PL): H
BABIA GÓRA – Zawoja (PL): H
Čeladná: H, koncert, Odualajne – vše mnohokrát, Ondraš 2x
Český Těšín: H, Odualajne
Dobrá: H + Odualajne
Dobratice: H + Odualajne
Fryčovice: H + Ondraš
Frýdek: H + Ondraš 4x, výstava
Frýdlant n. O.: H 3x, Ondraš 2x, pásmo
Hladké: Životice: H 3x, Odualajne 3x
Hnojník: H + Odualajne
Hodoňovice: H (mnohokrát), Ondraš, Odualajne
Hodslavice: H + Odualajne
Horní Těrlicko: H + Ondraš
Hukvaldy: H + Ondraš, koledy
Chlebovice: H + Odualajne
Janovice: H + Ondraš – 2x
Jistebník: H
Karviná: H + Odualajne – vše 6x
Krásná: H
Kopřivnice: H + beseda
Krmelín: H (mnohokrát), Odualajne 2x
Kunčice p. O.: H, koncert
Kunčičky u B.: H
Lískovec: H + Ondraš
Lučina: H
Lysá hora: H (vícekrát)
Lhotka: H (vícekrát)
Malenovice: H (vícekrát), Odualajne
Metylovice: H (vícekrát), Ondraš, Odualajne
Michálkovice: H + Ondraš
Místek: H (vícekrát), Ondraš

Křestný z Roha, ja, křestný on se dušoval, že ty lulkaně byly, bo on chodil tam dozadu do te Kamenité a tam chodili kdesi rubat' ty stromy a to dřevo chystat. No a se stalo, že si zdřimli přes oběd ti dřevorubci, ja, a přišla ta lulkaňa, a tak jim zebrała ty sekyry a tak jich zatlukla do tych stromu, že jich nemohli vytahnuť normálně, jak spali. Tak jich zasekli do tych stromu, že museli vyřezovat' pilami. Od te zlosti, že prostě porušili ten klid jejich, tych lulkani.

Vojtěch Lukeš

A ted' z dálky slyšeli už ten to vyskani a ty tance jejich, tak nemohli už utect. Když mohli, tak utekli pryč a nechali všechno tak. A když už nemohli, tak že se tak do kruhu jako, dali hlavy k sobě, a jenom tak se do kruhu jako dali ty hlavy a přikryli si ty hlavy a tak se tema staryma kabatama. No, sekery nechali třeba tam někde mimo. A ted'ka přišla ta lesni vila, ta lulkaňa, a ted' že se divala a říkala, jak je stara, takže take stvoření eště neviděla, same nohy a žádné hlavy. No tak že musí jít pro tu staru Sadapeku, která se podíva, co to je za stvoření. No a tak ona odešla pryč, tak oni ti chlapi utekli všichni pryč (a potom jak přišli) pochopitelně bez seker, bez pil. Jak tam rano přišli, tak ty sekyry byly v těch pněch. Takže byly tak zaražene, že to nemohli vytahnout.

Miroslav Kubačák

Za starych dob se, jak se pokácel les, tak se dřevo odvezlo a to rubisko se vypálilo, to se říkalo upolit, se to upalilo. A tam se sázely brambory do toho. No a údajně prý chlapi chodili vždycky, jak ty brambory uť jako uť se měly kopat, nebo tak nějak, takže chodili, aby ta zvěř to neseřtrala, tak chodili ty brambory hlídat. A že si udělali oheň, no a něco si asi vypili no, a že ta lulkaňa chodila kolem a oni už věděli, že sedli k tomu ohňu, že dali hlavy k ohňu a nohy ven. A že ona chodila kolem a říkala: „To sem eště neviděla, same nohy, žádné hlavy.“ Jinak pry ta lulkaňa brala ty chlapi do tance, a že pry by jich utančila k smrti, se vykládalo, no.

Ludmila Remešová

Lidová slovesnost v regionu Starých Hamer a Bílé

Na jaře letošního roku obhájila Bc. Lucie Žárská (roz. Fibichová), studentka Katedry bohemistik Fflozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, diplomovou práci zachycující historky obyvatel obcí v části Beskyd předávané v ústním podání z generace na generaci. Tato diplomová práce navazuje na bakalářskou práci *Lidová slovesnost na Starých Hamrech*, která byla obhájena v roce 2009 a která vzešla z terénního výzkumu ve Starých Hamrech provedeného na podzim roku 2008.

Z této diplomové práce otiskujeme několik vyprávění starohamerských rodáků.

O lulkaních neboli halách

Příběhy o těchto lokálních démonických bytostech, které jsou na moravské straně Starých Hamer a v Bílé nazývány lulkaně, kdežto na slezské straně haly, jsou fascinující ukázkou životaschopnosti některých pověstí, které mohou v ústním podání kolovat po celá staletí. Vždyť vyprávění o halách zachytil Tomáš Čep již téměř před sto lety. Velkou zajímavostí je, že se vyprávění o těchto bytostech nikde jinde nevyskytuje, jedná se tedy rozhodně o největší specifikum lidové slovesnosti na Starých Hamrech a v Bílé.

Lulkaně byly podle lidové víry dívky, které zemřely po ohláškách před svatbou. Změnily se v lesní ženy a mstily se mladým mužům za to, že jim nebylo dopřáno dožít se svatebního veselí. Bývaly oblečené v bílých šatech a vlasy, které si česávaly šiškami, jim splývaly až k chodidlům.

No a tam kdysik na tych lesnich mytinach tancovaly hale. Byly to lesní žínky. Dřevaři, jak tam chodili kácet stromy, tak jim snědly svačiny nebo je vzaly do tance a tancovaly s nima tak dlouho, až přišli o podrážky od krpce. Bo dřívě chodili v krpcech, to byly takové dřeváky. A tak ony s nima tancovaly, tancovaly, že měli úplně krpce toto a nohy zedřené do krve.

Miroslav Milata

To tady ta hora, kera je nad náma, ta se přímo menuje Hola a tam ty haly jako pry byly. A když se ten člověk, kerý se tam jako sám dostal někdy, zase většinou to asi bylo, když byl popity nebo něco, tak te ony ho pojaly a tancovaly s nim do rána, až zedřel boty.

Anna Lišková

Moravská Ostrava: H + Ondraš 4x
Nošovice: H (vícekrát), Odualajne 2x
Nová Bělá: H + Ondraš, Odualajne
Nová ves: H
Olomouc: H - vícekrát
Opava: H + Odualajne
Orlová: H + Odualajne 2x
Ostravice: H – mnohokrát, Ondraš, Odualajne
Palkovice: H (vícekrát), Odualajne
Paskov: H
Pazderna: H
Poruba: H + Odualajne
Praha: H – mnohokrát, Ondraš 2x, Odualajne, pásma aj.
Pražmo: H + Ondraš
Pržno: H + Ondraš
Raškovice: H (vícekrát), Odualajne 2x, Ondraš
Radhošť: H + koncert (vícekrát)
RACIBÓRZ (PL): H
Řepišť: H + Odualajne
Sedlišť: H (mnohokrát), Odualajne – vícekrát, Ondraš 2x
Skalice: H – vícekrát, Ondraš 2x, Odualajne, beseda, průvod
Slezská Ostrava: H (10x), Ondraš 5x, Odualajne 4x
Solán: H + Ondraš
Staré město: H
Stará Ves n. O.: H
Staré Hamry: H
Starý Jičín: H + Ondraš 2x
STAŠKOV (SL): H + Ondraš
Střítež: H + Odualajne
Sviadnov: H + Ondraš 2x
Štramperk: H 3x, Ondraš 2x, Odualajne (Nova)
Trojanovice: H (vícekrát)
USTROŇ (PL): H – vícekrát
Valašská Bystřice: H + Ondraš
Vojkovice: H + Odualajne
Vyšní Lhoty: H 3x, Odualajne
WISLA (PL): H + koncert
Zábřeh u Ostr.: H – vícekrát
Zubří: H + Ondraš
Zelinkovice: H + Odualajne
Žabeň: H + Ondraš

Vážení mladí Laši v Praze - rodáci od Odry, Ostravice a Lučiny!

Všechny tři vás pozdravuji z Ostravy-Proskovic a posílám vám jednu informaci o konání a činnostech Lachů v Praze. A taky pozvání na příští akci, která se tam koná za přítomnosti našeho milého Lašského krále Zdeňka Viléma I. Krulikovského.

Představím se.

Jmenuji se Karel Sýkora, jsem důchodce a byl jsem učitelem, koksářem a kameníkem. Zájmy mám mnohé (studia i fyzické práce, sokol a sportování, dějiny a osudy odbojářů, CHKO Poodří a služby veřejnosti atd.) včetně skromných aktivit pro naše Lašsko. A právě o tom vám píši a tento můj dopis berte jako informaci a případně jako nezávazné pozvání. Pozvání na setkání Lachů, kteří žijí v Praze a okolí a na setkání se Zdeňkem Vilémem.

Setkání se konalo již několikrát a můžete se o nich dočíst v našem čtvrtletníku Lašský dostavník. Možná o těch lašských aktivitách, o Lašském království, o Lašsku nebo o „našich předních mužích a ženách“ již víte dávno, ale zcela jistě budete vy i všichni další s radostí a vždy vídání i vítání na všech lašských akcích nejen v Praze, ale kdekoliv jinde.

Příští setkání Lachů v Praze se uskuteční v sobotu 22. dubna 2017 a koná se v Radegastovně na Smíchově (Anděl).

Mnoho zajímavých informací najdete na www.lassko.eu včetně čtvrtletníku Lašský dostavník. Např. pěkné čtení je v LD 2014/2 na str. 6 a 7 nebo v LD 2015/2 na str. 11..

Já osobně se tohoto setkání nemohu pro aktuální zdravotní problémy zúčastnit, ale v budoucnu se spolu můžeme setkat na některé z četných akcí (Pustevny-Radhošť, Krmelín, Čupek aj.). V případě, že se rozhodnete k návštěvě onoho setkání 22. dubna 2017 v Radegastovně na Smíchově, tak vám přeji skvělou zábavu, mnohá setkání s kamarády a rodáky z našeho Laška a posílení vašeho lašského povědomí.

S úctou Karel Sýkora, věrný Lach ze Staré Bělé a Proskovic
V Ostravě-Proskovicích 26. března 2017

Vernisáž – 30 let Království lašského

Ve čtvrtek 8. června 2017 proběhla v 17 hod. v zámku ve Frýdku VERNISÁŽ výstavy 30 LET LAŠSKÉHO KRÁLOVSTVÍ. Skvělá atmosféra podvečerního setkání s LAŠSKÝM KRÁLEM za zvuku dobré muziky přispěla k důstojné oslavě regionálního významu. Jakých bylo těch 30 let? Lašský král, ZDENĚK KRULIKOVSKÝ, se svoji družinou, se ohlíží zpět do minulosti. Říká... Začátek v roce 1987 byl v mlze. Prosazovat regionální zájmy před LISTOPADEM 89 nebylo zas tak lehké. Jaký dopad bude mít naše aktivita? Jakou stopu zanecháme v myšlení lidí v celostátním rozsahu? POLISTOPADOVÝ vývoj již začal vytvářet prostor pro zviditelnění LAŠSKA. Tolik LAŠSKÝ KRÁL. Zní Lašská hymna a přichází první gratulace od pracovníků muzea BESKYD. Následuje prohlídka... Každý PANEL ukazuje jeden rok. Poslední roky jsou velmi přesně zmapovány. Nejlepší archiv je zachycen od roku 2013. Jsou zde již tradiční SILVESTROVSKÉ výslapy na LAŠSKÝ ŘÍP, řekejme, MONTE ČUPELO v Metylovicích. Tolik VERNISÁŽ... Další zájemci si výstavu mohou prohlédnout až do 20.srpna 217.

Napsal jeden z účastníků vernisáže „30 let Lašského království“
Karel Greiner, PŘÍBOR.



Nejstarší účastnice O. Tlučková s R. Vlčkem – foto L. Krulikovský

NAROZENINOVÝ VINŠ



VAŽENÝ KRALU a CTĚNA LAŠSKA DRUŽINO,

tak už to je **30** rokův, kdy bylo 15. zaří 1987 vyhlášene
Lašske království, kdy vznikla lašska hymna
a pustili stě se do urputného boja s „větrnými mlynami“.
Od Lašskeho sněmu v roku 1988 budujetě

VELKE LAŠSKO.

A to všecko s recesiú, odhodlaním a Lašskem v srdcu.

Tuž ať se vom všeckym daří ta obnova Lašska,
motě furt chut' vymýšlat' jakesi akce pro Lachuv a spotkavat' sa.

K temu všeckem ať vom pomohó
sam velky Buh RADEGAST (mocny i tekuty!)

Připijame a „živijo“ zpivame!

Přeju všeci Čendaspolaci



Hodoňovice, LP 8. června 2017



Poeta ślonski – Adam Wawrosz

V minulém roce jsme uvedli v našem dostavníku žertovné básničky z díla Adama Wawrosze, které nám poslal jeho kamarád a kolega Radek Žvak. Nedávno se nám donesla (k našemu údivu) negativní reakce některých pracovníků PZKO v Českém Těšíně, proto jsme se obrátili na autora příspěvků, který napsal na toto téma pár řádků:

Adam Wawrosz se narodil na území Těšínského Slezska, kde žil po celý svůj život. Byl samozřejmě ovlivněn všemi státními „převraty“, které toto území postihlo. Tzn., že bylo po Rakousku-Uhersku české, později polské, posléze německé a po fašistické okupaci (po válce) opět české. Občanům polské národnosti, tak zvané polské menšiny, byly ponechány školy s polským jazykem vyučovacím. Můj dlouholetý kolega a spolupracovník Adam Wawrosz v Závodním klubu ROH Třineckých železáren, později Jednotném kulturním středisku, byl metodikem pro veškeré kulturní spolky a soubory této polské menšiny. To však neměnilo nic na tom, že ač byl polské národnosti, prohlašoval o sobě, že je „ŚLONZOK“ a v tomto smyslu psal i veškeré své literární práce. Žertovné veršovánky, satirické glosy či povídky, apod. Dlouhá léta přispíval do týdeníku Třineckých železáren groteskními sériemi fejetonů „**Jónek z pogybu mo glos**“. Jeho literární dílka vycházela ve slezsko-těšínském nářečí dokonce i v Polsku. Do polského příhraničí byl zván i jako estrádní umělec a to právě proto, že tam bavil obecenstvo po ślonsku!

Tuto tradici si zachovával proto, že nechtěl, aby slezské, hlavně těšínské nářečí bylo zapomenuto.

Možná, že někomu vadilo, že jsem jeho básničku pro Lašský dostavník převedl pro lepší čtivost a srozumitelnost našim lidem do češtiny. Bylo to však v dobrém úmyslu seznámit čtenáře z jeho tvorbou.

Radek Žvak – 12. 5. 2017

Stalo se dávno i nedávno

Sokoli na Ostravsku si v tomto roce připomínají 75 let od popravy celého krajského velení odbojové organizace Obrany národa. V Berlíně-Plötzensee byli 24. září 1942 gilotinováni Arnošt Smetana a pplk. Edmund Klimek z Ostravy, škpt. Ing. Ladislav Mácha z Nové Bělé, ppor. jíz. JUDr. Zdeněk Říha z Přívozu, por. Čestmír Rusek z Hulvák a čet. František Koutný a por. let. Jaroslav Matěj – oba z Proskovic. Všichni to byli taky Laši.

Obrana národa vznikala po březnu 1939 jako důstojnický odboj, do kterého se postupně zapojily tisíce vlastenců včetně sokolů v celém protektorátu, v našem Lašsku i na Opavsku.

Sokoli z Proskovic pod patronátem Sokolské župy Moravskoslezské a OblV ČSBS gen. Mikuláše Končického Ostrava uctili památku těchto vlastenců symbolickou *Vzpomínkovou cykloštafetou 1939-1942-2017*. Z Proskovic, z Nové Bělé, ze Staré Vsi n .O. a ze Žabně v sobotu 27. 5. 2017 putovali na kolech po „ose“ Příbor – Vlčovice – Lichnov - Věrovice (vlastně po území MAS LAŠSKO) - Pramen Jičínky - Rožnov. To mělo svůj smysl. Konkrétně Jaroslav Matěj a František Koutný byli odpovědní za spojení se zemským velitelstvím v Brně. Realizovalo se z Ostravy přes Beskydy do Hranic kurýry, hlavně cyklisty (zdůrazněno taky v rozsudku smrti 9. 7. 1942!). Vyžadovalo to dobrou organizaci.

Této *štafety* se účastnilo 26 žáků, mužů, žen i seniorů. Trasa to byla krásná, dvě stoupání, převýšení, prudké sjezdy. Někteří se účastnili pouze části asi tak, jak musely být tehdy zprávy do Rožnova předávány. Účastí si všichni připomněli památku tisíců obranářů, sokolů, válečníků a všech dalších z našich lašských obcí, kteří byli vězněni, mučeni, popravení nebo zahynuli v bojích.

Štafeta byla ukončena u sochy TGM v Rožnově, cyklisté dostali Účastnický list a většina se vydala na kolech zpět domů. Ti absolvovali poctivých 94 kilometrů.

Co na to říkáte sokoli, cyklisté a patrioti? Uskutečníme někdy příště podobnou akci? Námětů máme dost.

Karel Sýkora, člen TJ. Sokol O.-Proskovice

Nyní zpět k výstavě. Návštěvníci se opět letos mohou těšit na díla zavedených vystavovatelů **Jana Satiny, Aleny Světlíkové, Jarmily Janečkové, Tomáše Večeři, Josefa Kozla** a jiných v tradičních oborech malířství, dřevořezba, samorosty, výšivky a krajky, drátkování, fotografie, keramika a další. Každým rokem vystavující přinášejí nové náměty, např. už dlouho pravidelně vystavuje své modely dřevěných beskydských kostelů **dřevomodelář Jan Blizňák z Místku**. Už 20 let vyrábí své modely a postupně takto dokončuje úplnou sbírku všech dřevěných beskydských kostelů. A letos bude k vidění jeden z posledních chybějících kostelíků - celodřevěný kostelík sv. Petra a Pavla z Albrechtic u Českého Těšína.

Výstavu slavnostně zahájí lašský král Zdeněk Vilém Krulíkovský v příjemné atmosféře cimbálové muziky Kotci v sobotu 1. července v 10:00 hodin. Součástí slavnostního programu je již tradičně také vystoupení **folklórního souboru Gruník**. Výstava potrvá do 22. července a sál s uměleckými exponáty bude otevřen denně od 9 do 12 a od 13 do 17 hodin.

Stručně:

název: **Výstava zájmové umělecké činnosti**

kde: Hotel Freud, Ostravice 190

pořadatel: **Výtvarná skupina Petra Bezruče**

kdy: od 1. 7. 2016 do 22. 7. 2016, denně 9-12,13-17

slavnostní zahájení: sobota 1. 7. 2016, 10:00 hodin

kontakt: 734636045

web: www.umelcibeskyd.cz

Výstava na Ostravici

Výtvarná skupina Petra Bezruče v Ostravici oznamuje, že již 1.července 2017 v sobotu v 10:00 hodin proběhne zahájení letos už 45. jubilejního ročníku Výstavy zájmové umělecké činnosti, kterou návštěvníci zhlédnou během července v **sále hotelu Freud v Ostravici**.

První ročník výstavy se konal již v roce 1970, kdy z nadšení několika jedinců kolem **Karla Toboly** vznikla skupina odhodlaná propagovat umění neprofesionálních umělců z Pobeskydí. Karel Tobola byl už tehdy výtečný samorostář z Ostravice, který už v době založení Výtvarné skupiny měl za sebou mnohaletou uměleckou činnost a mnoho výstav.

Vzniklá výtvarná skupina navázala na tehdy nedávné 100 té výročí narození básníka Petra Bezruče (narozen roku 1867) a přijala do svého názvu jeho jméno. Jelikož v **letošním roce 2017 si připomínáme 150 let od básníkovy narození**, vzpomeňme na něj. **Básník vlastním jménem Vladimír Vašek je autorem jediné básnické sbírky Slezské písně** vydané poprvé v roce 1903. Ovšem kvalita básní, jejich apel a ryzost, drsnost a pravdivost projevu je tak silná, že se staly nositelem a výpovědí tehdejší velmi těžké doby a básníkovi zajistily všeobecné uznání- jen málokdo nezná **příběh Maryčky Magdonové**. Je mnoho spekulací o tom, proč básník už nenapsal další díla a a ve stáří se už stranil veřejného života. Ale možná právě proto se stalo jeho dílo takto nesmrtelným.

Vy, kdož dnes chodíte na **výplazy na Lysou**, vězte, že toto slovo zpopularizoval právě Petr Bezruč, velký oblíbenec svých beskydských výplazů. Málokdo ví, že Petr Bezruč nebyl prvním pseudonymem Vladimíra Vaška, ve svých úplně prvních literárních začátcích za brněnského pobytu použil pseudonym Ratibor Suk. Můžeme se ptát, **proč později právě Petr Bezruč se stal pseudonymem**. Zde nebudeme daleko od pravdy, když se dovodíme, že jméno převzal od dívky, do níž se zamiloval v Místku, od Dody Bezručové. Přestože trpěl tuberkulózou, dožil se 90ti let, za což vděčil možná i svému otužovacímu zvyku koupat se pravidelně ve studených řekách. Když budete poblíž **kostela ve Starých Hamrech, nezapomeňte seběhnout k pomníku Maryčky Magdonové a vzpomenout na Petra Bezruče**, na něhož vzpomínali nedávno i sourozenci Pavel a Marie Duží, děti hostinského Františka Dužího, jak za jejich dětských let sedával v jejich hospodě na Starých Hamrech básník Petr Bezruč.

Poděkování předkům

Pasekaři byli lude mudři. Věděli, jak na to
Věděli, že tam v horach něni zlato
Zlato bylo v jejich rukach,
v pasekach, polach a lukach
Ty paseky, pole a luky vydobyli z hory
Byla to dřina. Dněs už to nikdo něvzpomeně, něoceni
Něměli traktory ani buldozery,
jejich stroje byly tačky, krompač, tragač
Co kameňa na nich odvozili,
aby kusek země zurodnil

Včil už je to všecko jinač
Tam, gdě se kravy pasly, gdě byly pasinky
tam su chaty, penziony,
tam už něuvidiš travu kosit' synky,
tam už někukaju kukačky,
je tam slyšet motorove sekačky
Postavili tam hotely a golfove hřiště
Enem tak si pomyslim : Co buděm jest', jak to budě přistě ?

To, co eště zbylo, to zase
zhltne ta globalizace
Smutek v srdcu se zveda,
doba, čas a pokrok zastavit' se něda

Děkujem vam, předci, keři stě tu před nami byli,
že stě zaklady položili, krajinu a domov nam tu vytvořili

(To něni z moji hlavy. Tak by to řekli muj tatinek, muj staříček,
a jistě aji prastaříček a pra-prastaříček. Všeci byli pasekaři.)

Jarek Tkáč z Čeladné

Literáti slavili na frýdeckém zámku i rokovali na Beskydské lavečce

Literární klub Petra Bezruče Frýdek-Místek začal své oslavy 20let založení klubu 11. května 2017 vernisáží výstavy k tomuto výročí a zároveň ke 150. výročí narození Petra Bezruče na Frýdeckém zámku. V sobotu 20. května 2017 uspořádali pro své literární kolegy ze Slovenska i Čech setkání literátů – Beskydská lavečka 2017 ve frýdeckém penzionu U Křivého psa.

„Vernisáž výstavy – Literáti oslavují, kterou připravili pracovníci Muzea Beskyd Jan Pajdla a Kateřina Janášová, byla opravdu povedená. Uvedený den se na vystavené materiály přišla podívat asi šedesátka lidí. V připraveném programu, sestaveném pro tuto příležitost, přednesli členové Literárního klubu Petra Bezruče své básně, jejich předsedkyně se zamyslela nad ubíhajícím časem a významem působení literátů v Pobeskydí. Nechyběli ani zakládající členové klubu Jaromír Grygar, Olga Tlučková, Sylva Stankušová, Emilie Kozubíková či František Gistingier,“ okomentoval dění na zámku jednatel literátů Bohumír Vidura.

K příjemné atmosféře celého programu přispěl svým vystoupením i lašský král Zdeňka Viluš I., který během programu vernisáže zazpíval dvě písně s texty lidové básničky Františky Pituchové. Po oficiální části programu už se klenbami Frýdeckého zámku rozléhaly lidové písně, při kterých se dalo diskutovat s přítomnými hosty nebo si klidně zanotovat s hudebníky „královské družiny“.

Neméně povedenou akcí Literárního klubu Petra Bezruče byl i IX. ročník Beskydské lavečky – mezinárodní setkání literátů, která se koná každoročně v květnových dnech.

„Město Frýdek-Místek pro naše setkání jsme zvolili záměrně, protože i ono letos slaví 750 let od svého založení, a tuto událost jsme našim literárními kolegy chtěli více přiblížit. Proto jsme jim ukázali naši výstavu na zámku, podívali jsme se i do Basiliky minor a v přednášce historika Petra Juřáka se pak blíže dozvěděli o historii města. Zajímavé byly jistě promítané staré záběry na Frýdek i Místek,“ řekla členka klubu Taťána Prokešová.

V konferenčním sále penzionu U Křivého psa se tak sešlo na 35 literátů a pět hostů, aby si též připomněli osobnost Petra Bezruče. Ve své zajímavé přednášce tohoto slezského básníka představil publicista Jaromír Šlosar.

Seznam míst, kam dáváme Lašský dostavník:

Frýdek – Informační centrum (IC), Muzeum Beskyd (zámek)
Místek – Informační centrum, Agro - prodejna
Sedliště – restaurace Lašská jizba
Skalice – Farní úřad
Raškovice – Památník Raškovice (Knihovna)
Nošovice – Radegast
Č. Těšín – Informační Centrum
Třinec – Informační centrum
Jablunkov – Informační centrum
Mosty u Jablunkova – Informační centrum (gorolská chalupa)
Slezskoostravský hrad (pokladna)
Frýdlant n. O. – Informační centrum, Klub literátů
Ostravice – Informační centrum
Čeladná – Informační centrum
Frenštát p. R. – Informační centrum, Globus knihkupectví
Trojanovice – Památník bratří Strnadů, Ráztoka - hotel, lanovka
Nový Jičín – Muzeum Novojičínska, Informační centrum
Štramberk – Informační centrum, Muzeum Zdeňka Buriana
Kopřivnice – Informační centrum, Lašské muzeum, Fojtství
Příbor – Informační centrum, Muzeum, Rodný dům S. Freuda
Hukvaldy – Informační centrum
Brušperk – Informační centrum
Stará ves n. O. – zámek
Krmelín – obec
Paskov – zámek, obec
Metylovice – obec, muzeum Kožaně město
Hodoňovice – Restaurace U Čendy
Staré Město – Beskydská likérka (Zbytky)
Dobrá – obec
Praha – čestní členové

Jalova pycha

Aby vodu uhajili,
tuž, přehradu postavili.
Na Moravce, pod Hamrami
začlo velke stěhovani.
Jedna baba malem zhlupla,
pycha ji do hlavy stupla.
Minulost do tašky vzala,
ku Frydku se stěhovala.
Že meškala poblíž města,
byla hned z lepšího těsta.
Na hlavu si klobuk dala
a na velku damu hrala.
V rukach bile rukavičky,
na kramfličkach pantofličky.
Šumne šaty pokupila,
na kryk zlato pověsila.
Enem jazyk, ten se zpřičil,
jeji hlupost' hned vykřičil.
„Kynuté že dělá knoudle,
k polévce domácí noudle...!“
Paru slov jak promluvila
pro opicu luďam byla,
tak ju pycha dorobila.

Františka Pituchová - Hlupoty

A došlo i na spoustu dotazů, protože některé uvedené skutečnosti ze života básníka nebyly především pro literáty ze Slovenska tak známé.

Odpolední rokování se neslo v duchu veršování a představení tvorby jednotlivých účastníků v sále. Blíže se prezentovaly literární kluby a jejich členové ze slovenského Martina, Vrútok, Žiliny a Popradu, přijely též zástupkyně mělnického Pegasu a samozřejmě nejpočetnější zastoupení měl místní Literární klub Petra Bezruče. Zazněly tady verše s různou tematikou, taktéž próza se zajímavými náměty. Bylo nad čím přemýšlet, bylo co hodnotit a srovnávat.

„Přijel jsem na Beskydskou lavecku podruhé. Vždy se zde setkám s příjemnými lidmi, nacházím inspiraci k další tvorbě i k činnosti našeho literárního klubu. Atmosféra, kterou zdežíváme, je neopakovatelná, proto jsem si toto „beskydské setkání“ nenechal ujít ani letos,“ podotkl Marek Matuška, předseda žilinského literárního klubu Silans.

IX. ročník Beskydské lavecčky 2017 skončil, zazněly poslední verše, poděkování tolik potřebným sponzorům, poslední záblesky fotoaparátů. Stisky rukou při loučení vyjadřovaly upřímné poděkování organizátorům akce. Literáti se rozjeli domů, aby na nejbližší členské schůzce vyprávěli svým literárním kolegům své zážitky, tlumočili pozdravy pořadajícího literárního klubu z Frýdku-Místku. Snad i Sborník Literárního klubu Petra Bezruče, vydaný u příležitosti 20 let jeho založení, zůstane připomínkou smysluplné práce literátů pod Beskydami. Moc bychom si to přáli!

Dajana Zápalková



Ponašimu

Každy kraj ma svoje nařeči,
Každe trochu ine,
Lude se ho opatruju
Tajako stříbro rodinne.
Inym snobi se ho dost' něvožo,
Odkaz předkuv v nim něvid'o,
Mluvit' jak uni mluvili
Poněkjeři se styd'o.
Už inym my staři mezi sebu,
Mluvimy ponašimu,
Jak umřem, slychat už něbudě
Tu našu „materštinu“.
A je to tako pěčno řeč,
Měkutko jak střidka chleba,
I Petr Bezruč se často z ni
Pojčoval, co bylo třeba!
Někjere slovka su jadrne:
Pekarščok, švrlok, hrotek,
Mena kvitek zas šmajchlovne:
Iskerka, kunidrotek.
Nařečim pisol z Frydku Goj
A cely svět mu tlesko,
Nos inym ohrnovala
„inteligenca“ česko.
„Tvý řeči nelzé rozumět,
Ty Lysohorskej hochu...“
Ale lza inym tře ku tymu měť
To IQ vyšši trochu!

Olga Tlučková – Z našeho kraja

Žezlo dobré zábavy pak bylo pomyslně předáno hudební skupině Sousedé, kteří hráli převážně tramské a country písně, zpívali a mnohdy se k nim přidávali hosté v zahradě, aby si připomněli své mládí nějakou tou tramskou písničkou.

Ten, kdo vydržel do večerních hodin, si ještě mohl opéct klobásu, pobavit se s přáteli, kteří přišli rovněž právě dnes, aby svým dětem udělali radost při jejich svátečním dni. A radost tady vlastně zněla všude, protože nejen děti, ale i rodiče si uvědomovali, že prázdniny už pomalu klepou na dveře a těch krásných, volných dní bude jistě spousta! Tak ať se vydaří!

Za hodoňovický Čendaspolek
Dajana Zápalková



Vydařená oslava Dne dětí v Hodoňovicích

Mezinárodní den dětí, který se každoročně slaví 1. června a má upozornit světovou veřejnost na práva a potřeby dětí, je určitě příležitostí pro pořádání různých sportovních a společenských akcí pro naše nejmenší. Nejinak tomu bylo v sobotu 3. června v Hodoňovicích v zahradě Hostince U Čendy, kam přišlo se svými rodiči, mnohdy i s prarodiči, 138 dětí, aby náležitě oslavily svůj svátek.

Krásný slunečný den nenechal doma zahálet snad žádné dítě. V zahradě Hostince U Čendy, kam organizátoři akce Čendaspolek a hodoňovičtí hasiči, připravili celkem 11 disciplín, ať už vědomostních, zručnosti i pro pobavení, se rozléhal dětský smích, ale též byly vidět skupinky dětí s rodiči, jež jim při soutěžích mnohdy pomáhali. Celá organizace Dne dětí byla v režii Dagmar Varadyové, která s radostí podotkla:

„Tak velkou účast dětí jsme tady v Hodoňovicích ještě nezažili, ale protože jsme dobře připraveni, zvládneme naše nejmenší, dárečků pro ně máme také dost, takže žádný problém! Jen se dobře bavit!“

Ondřej Hajdušek, který moderoval celé odpoledne, napovídal přes mikrofon, kde je jaká disciplína, co si je možno zakoupit k občerstvení, které připravil hostinský Pavel Kowalczyk, jaký program bude následovat atd. Tak zahrada vypadala jako jedno velké mraveniště, kde každý ví, co má dělat, kam si má jít ještě zasoutěžit, něco dokázat, vyřešit, aby pak dostal razítko a za nasbíraných 11 razítek si pak mohl jít vyzvednout odměnu za své snažení. Ta byla sladká i potřebná třeba do školy, ty mladší děti spíše sáhly třeba pro bublifuk, autíčko nebo pro maličkost, která je právě zaujala.

Pro zpestření programu zde byl sokolník s dravci i sovami, takže děti jej zaplavovali svými všetečnými dotazy, na které jim rád odpověděl. Odvážnější děti se pak mohly představit u mikrofonu s básničkou, písničkou či hraním na nějaký hudební nástroj. Na podiu vystoupili místní malí „country příznivci“ se svým naučeným programem a tanečním vystoupením a měli u přítomných velký úspěch.

Asi v 17 hodin hodoňovičtí hasiči skolili devatenáctimetrovou májku, o jejíž „vršek“ byl sveden velký boj, vždyť ten, kdo ji uzmul, dostal od organizátorů tekutou odměnu! Proto bylo třeba bojovat!

Čestní členové spolku – k 20. 6. 2017

(Rada Kmetuv – Lachuv honoris)

1. **Olga Tlučková, lid. básnířka, nar. 1921 v Bruzovicích**
2. **Lubomír Havlák, oper. pěvec ND Praha, nar. 1921 ve Fryčovicích (+ 2014)**
3. **Františka Pituchová, lid. básnířka, nar. 1928 v Hamrovicích (+ 2012)**
4. **Štěpán Kotecký, muzikant, nar. 1931 ve Frýdlantě n. O. (+ 2012)**
5. **Jaromír Václavík, dirigent, nar. 1934 v Sedlístích (+ 2015)**
6. **Radek Žvak, zpěvák, herec, básník, nar. 1934 v H. Bludovicích**
7. **Melanie Ševčíková (MUDr.), folkloristka, nar. 1936 v N. Bystrici**
8. **Eliška Krejčíčková (Mgr.) folkloristka, nar. 1936 ve Staré Bělé**
9. **Jiří Krulíkovský, tanečník, nar. 1937 v Místku**
10. **Josef Vašíček, textař, nar. 1939 v Myslíku**
11. **Bedřich Šimoňák, výtvarník, nar. 1941 v Bašce**
12. **Jan Satina, malíř, řezbář, nar. 1941 v Hamrovicích**
13. **Miroslav Dvořák, výtvarník, nar. 1941 v Bašce**
14. **Rudolf Vlček, tanečník, nar. 1943 ve Vídni**
15. **Zdeněk Šprc, tanečník, nar. 1943 ve Frýdku (+ 2016)**
16. **Květoslava Krulíková, taneč., zpěvačka, nar. 1944 v Hrabůvce**
17. **Láďa Ničman Lach, muzikant, nar. 1944 ve V. Mohelnici (+ 2012)**
18. **Zdeněk V. Krulíkovský, zpěvák, publ., etnog., nar. 1945 v Místku**
19. **Božena Vlčková (Ing.), tanečnice, nar. 1946 v Lubně**
20. **Věra Zavidčáková (Mgr.), folkloristka, nar. 1947 ve Staré Vsi n. O.**
21. **Jana Foldýnová, folkloristka, nar. 1948 v Řepištích**
22. **Marcela Šprcová, zpěvačka, nar. 1952 v Janovicích**
23. **Libor Pastorek, propagátor Lašska, nar. 1954 v Hodoňovicích**



„Držt se klobuky, iděm na to!“ – V Radegastovně na Smíchově
22. dubna 2017, foto O. Szymanská



Den vína v Bořeticích – král, Hanka a Michal Jamrozovi
27. května 2017



Družina v obležení příznivců
1. května 2017, foto M. Konvičná



Vernisáž na Frýdeckém zámku, král děkuje Mgr. D. Grygarové (úplně vlevo)
8. června 2017, foto L. Krulikovský